

सारथी, अमृत व महाज्योती या संस्थांच्या
संचालक मंडळाचे पुर्नगठन व संस्थांचे
बळकटीकरण करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

बहुजन कल्याण विभाग

शासन निर्णय क्रमांकः सारथी-२०२०/प्र.क्र.६३/महामंडळे

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई - ४०० ०३२.

दिनांक :- २८ फेब्रुवारी, २०२०.

संदर्भ :-

१. शासन पत्र क्र.सीबीसी-१०/२०१७/प्र.क्र.०२ भाग-१/मावक, दि.०६ फेब्रुवारी, २०१८.
२. शासन निर्णय क्र.सीबीसी-१०/२०१७/प्र.क्र.०२/मावक, दि.०४ जून, २०१८.
३. शासन निर्णय क्र.संकीर्ण-२०१९/प्र.क्र.१११/मावक, दि.०८ ऑगस्ट, २०१९.
४. शासन निर्णय क्र.सारथी-२०१९/प्र.क्र.१०५/महामंडळे, दि.१९ सप्टेंबर २०१९.
५. शासन निर्णय क्र.प्रसंस्था-२०१९/प्र.क्र.१००/महामंडळे, दि.२२ ऑगस्ट, २०१९.

प्रस्तावना:-

संदर्भाधीन क्र.१ येथील नमूद दि.६ फेब्रुवारी, २०१८ च्या शासन पत्रान्वये 'सारथी' संस्थेची कंपनी कायदा, २०१३ च्या कलम ८ अंतर्गत नोंदणी करणेसाठी शासनाने मान्यता दिलेली आहे. संदर्भ क्र.२ येथील नमूद शासन निर्णयान्वये 'सारथी' या संस्थेच्या Articles of Association (AoA) व Memorandum of Association (MoA) यास मान्यता देण्यात आली आहे. संदर्भ क्र.३ येथील नमूद दि.८ ऑगस्ट, २०१९ रोजीच्या शासन निर्णयानुसार 'महाज्योती' संस्थेची स्थापना करण्यात आली तसेच संदर्भ क्र.४ येथील नमूद दि.१९ सप्टेंबर, २०१९ रोजीच्या शासन निर्णयाद्वारे 'महाज्योती' या संस्थेच्या Articles of Association (AoA) व Memorandum of Association (MoA) यास मान्यता देण्यात आली. संदर्भ क्र.५ येथील नमूद दि.२२ ऑगस्ट, २०१९ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये 'अमृत' या संस्थेची स्थापना करण्यात आलीआहे. अमृत या संस्थेचे Articles of Association (AoA) व Memorandum of Association (MoA) यास मान्यता देण्याचे प्रस्तावित आहे.

२. सारथी, अमृत व महाज्योती या संस्थांची उद्दिठ्ये व त्या-त्या समाजासाठी राबविण्यात येणाऱ्या कल्याणकारी योजनांमध्ये बन्याच प्रमाणात साम्यता असणार आहे. सबब सदर संस्थांच्या Articles of Association (AoA) व Memorandum of Association (MoA) मसूद्यामध्ये एकवाक्यता असणे अत्यावश्यक आहे. त्या अनुषंगाने या तीनही संस्थांच्या Articles of Association (AoA) व Memorandum of Association (MoA) यामध्ये बदल करण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय:-

सारथी, अमृत व महाज्योती या संस्थांचे खालीलप्रमाणे पुनर्गठन करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे:-

१. मा. मंत्री (बहुजन कल्याण) किंवा शासनाने नियुक्त केलेली व्यक्ती संस्थेचे अध्यक्ष म्हणून कार्यरत राहतील.

२. सारथी, अमृत व महाज्योती या संस्थांचे अध्यक्षपद रिक्त असल्यास किंवा कोणाची नियुक्ती झाली नसल्यास मा. मंत्री (बहुजन कल्याण) हे अध्यक्ष म्हणून राहतील. संस्थेच्या संचालक मंडळाची सदस्य संख्या१० असेल. त्यापैकी ७ सदस्य हे शासकीय सदस्य असतील.

३. संस्थेच्या व्यवस्थापकीय संचालक पदी सेवानिवृत्त अधिकाऱ्यांऐवजी सध्या कार्यरत असलेले IAS दर्जाचे अधिकारी / उप सचिव /अपर जिल्हाधिकारी / समकक्ष दर्जाचे अधिकारी यांची नियुक्ती / प्रतिनियुक्ती करावी.

४. संस्थेमध्ये Company Secretary यांची नियुक्ती कंपनी कायद्यानुसार करण्यात यावी.

५. संस्थांमध्ये एक Chief Account and Finance Officer (CAFO) यांची नियुक्ती / प्रतिनियुक्ती वित्त विभागाच्या सहमतीने करण्यात यावी.

६. संचालक मंडळाच्या बैठकीसाठी कमीत कमी ५ (पाच) सदस्यांची उपस्थिती अनिवार्य असून, संचालक मंडळाच्या बैठकीमध्ये शासकीय सदस्यांपैकी किमान ५० टक्के सदस्यांची उपस्थिती अनिवार्य राहील. त्याशिवाय बैठकीचे कामकाज करू नये. शासकीय सदस्यांनी त्यांचे प्रतिनिधी पाठविले तर त्यांची कोरममध्ये गणना केली जाणार नाही.

७. शासनाचे प्रचलित धोरण/ वित्तीय नियमावली/ वित्त विभाग/ सामान्य प्रशासन विभाग/ इतर विभागाचे शासन निर्णय/ परिपत्रक / आदेश / कार्यपद्धती यांच्या विरोधात जाऊन कोणताही ठराव संस्थेच्या संचालक मंडळाने घेऊ नये. तसेच शासनाचा निधी ज्या प्रयोजनासाठी वापरावयाचा आहेत्यासाठी शासनाची बाबनिहायमान्यता घेणे आवश्यक राहील.

८. संस्थेच्या संचालक मंडळाची पुनर्रचना करून, शासनाने सध्याचे संचालक मंडळ बरखास्त केल्यामुळे नवीन संचालक मंडळाच्या अध्यक्ष / सदस्यांची नेमणुक केली जाईल. त्याबाबत वेगळे आदेश काढण्यात येतील.

९. सारथी, अमृत व महाज्योती संस्था फक्त मुख्य उद्देशावर आधारित कार्यक्रम / योजना हाती घेतील दुर्यम (Subsidiary) उद्देश हाती घेण्यापूर्वी शासनाची मान्यता घेणे आवश्यक राहील.

१०. ज्या समाजघटकांसाठी संस्था स्थापन केली आहे, फक्त त्याच समाजासाठी योजना राबविण्यात येतील. इतर समाजाबाबतच्या योजना हाती घेता येणार नाहीत.

११. निर्णय प्रक्रियेत पारदर्शकता राहावी यासाठी खालीलप्रमाणे व्यवस्था
करण्यात येत आहे.

मंत्रालय स्तरावर

कार्यक्रम समिती

(Programme Committee)

१२. सारथी , अमृत व महाज्योती स्तरावर

शासन नियुक्त संचालक मंडळ

कार्यक्रम समिती

(Executive Committee)

वित्त आणि अंकेक्षण समिती

Finance and Audit Committee

१३. मंत्रालय स्तरावर कार्यक्रम समिती (Programme Committee)

- १) सारथी, अमृत व महाज्योती या संस्थांमार्फत कोणते कार्यक्रम / योजना/ इतर बाबी राबविण्याच्या आहेत त्यांचे वार्षिक कार्यक्रम / योजनांची रूपरेषा / अटी व शर्ती / लाभार्थी निवडीचे निकष/ उद्दिष्टे / मापदंड / योजना/ कार्यक्रम निहाय तरतुद/ अर्थसंकल्प व इतर बाबी समिती निश्चित करेल व त्यानुसार शासनाकडून वित्त आणि नियोजन विभागाच्या मान्यतेनंतर शासन निर्णय निर्गमित करण्यात येईल.
- २) सारथी, अमृत व महाज्योती या संस्थांच्या कार्यक्रमाची समीक्षा सदर समिती दर तीन महिन्यानंतर करेल व योग्य ते निर्देश देण्याचे अधिकार समितीस राहतील.

कार्यक्रम समितीची रचना (Composition of Programme Committee)

१. मा. मंत्री (बहुजन कल्याण)	- अध्यक्ष
२. मा. राज्यमंत्री (बहुजन कल्याण)	- सदस्य
३. मा. आमदार (त्या त्या समाजाचे दोन) एक विधानसभा आणि
एक विधान परिषद (मा. मंत्री (बहुजन कल्याण)
नामनिर्देशित करतील)	-सदस्य
४. मा. प्रधान सचिव (बहुजन कल्याण विभाग)	- सदस्य
५. मा. प्रधान सचिव
(वित्त विभाग / आदिवासी विकास विभाग / विधी व न्याय विभाग /
उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग / सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग)	- सदस्य
६. त्या-त्या समाजाचे दोन शिक्षण तज्ज्ञ किंवा
विद्यापीठातून त्या-त्या समाजाचे दोन तज्ज्ञ
(मा. मंत्री (बहुजन कल्याण) हे त्यांची नेमणूक करतील.)	-सदस्य
७. उप सचिव (बहुजन कल्याण विभाग)	-सदस्य सचिव

१४. वित्त व अंकेक्षण समिती (Finance and Audit Committee)

सारथी, अमृत व महाज्योती या संस्थांचे वार्षिक अर्थसंकल्प / लेखा परिक्षण / बँक व्यवहार /
योजना खर्च / इतर खर्च याची तपासणी / सनियंत्रण करेल.

- १) कोणताही प्रस्ताव कार्यकारी समितीकडे जाण्यापूर्वी ही समिती (Finance Committee)
प्रस्ताव वित्तीय नियमाप्रमाणे आहे किंवा नाही, हे तपासून आपले अभिप्राय देईल. दर तीन
महिन्यातून एकदा किंवा आवश्यकतेनुसार बैठक घेतली जाईल.
- २) संस्थेच्या अंतर्गत लेखापरीक्षण (CA Audit), वैधानिक अंकेक्षण (Statutory Audit) यांच्या
मुद्द्यांची उत्तरे देतील. तसेच त्यावर नियंत्रण ठेवतील.
- ३) इतर वित्तीय कामे / शासनाने वेळोवेळी सोपविलेली इतर कामे.

वित्त व अंकेक्षण समितीची रचना

(Composition of Finance and Audit Committee)

१) संस्थेचे व्यवस्थापकीय संचालक	- अध्यक्ष
२) सह संचालक (बहुजन कल्याण संचालनालय, पुणे)	-सदस्य
३) लेखाधिकारी (बहुजन कल्याण संचालनालय, पुणे)	-सदस्य
४) सहाय्यक संचालक, लेखा व कोषागार	-सदस्य
५) अंतर्गत लेखापरीक्षक (Auditor) (C.A.)	- सदस्य
६) CAFO / लेखाधिकारी	-सदस्य सचिव

१५. कार्यकारी समिती (Executive Committee)

संचालक मंडळाकडे कोणताही प्रस्ताव पाठविण्यापूर्वी प्रस्तावाला तत्वतः मान्यता देतील.

- १) प्रस्ताव वित्तीय / प्रशासकीय दृष्टीने योग्य आहे व शासनाच्या प्रचलित धोरणाविरुद्ध नाही, याची तपासणी करतील. दर तीन महिन्याला किंवा आवश्यकेनुसार बैठक घेतली जाईल.
- २) शासनाने वेळो-वेळी सोपविलेली इतर कामे.

कार्यकारी समितीची रचना

(Composition of Executive Committee)

१)	प्रधान सचिव (बहुजन कल्याण विभाग)	- अध्यक्ष
२)	प्रधान सचिव (वित्त विभाग / विधी व न्याय विभाग / सामान्य प्रशासन विभाग / सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग / आदिवासी विकास विभाग)	- सदस्य
३)	संचालक (बहुजन कल्याण संचालनालय, पुणे)	- सदस्य
४)	संस्थेचे कंपनी सचिव (Company Secretary),	- सदस्य
५)	उप सचिव/ सह सचिव (बहुजन कल्याण विभाग)	-सदस्य
६)	संस्थेचे व्यवस्थापकीय संचालक	-सदस्य सचिव

वरील शासन निर्णयाप्रमाणे संख्येने आपल्या Article of Association आणि Memorandum of Association मध्ये योग्य बदल / सुधारणा करण्यात यावी व यांचे काटेकोरपणे पालन होते किंवा नाही यांची दक्षता घ्यावी. जर संस्थेमध्ये शासनाच्या नियमांशी विसंगत कामकाज झाले तर व्यवस्थापकीय संचालक हे वैयक्तिकरित्या जबाबदार राहतील. जर संस्थेमध्ये काही गैर व्यवहार किंवा अनियमितता घडत असेल तर ताबडतोब शासनाच्या निर्दर्शनास आणण्याची जबाबदारी व्यवस्थापकीय संचालक यांची असेल.

सदरहू शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतरथळावर उपलब्ध करण्यात आला असून, त्याचा संकेतांक २०२००३०५१२०५५७४२२२ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्र राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(रविन्द्र गुरव)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

१. मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई.

२. मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
३. मा.मंत्री, (बहुजन कल्याण), मंत्रालय, मुंबई.
४. अपर मुख्य सचिव (वित्त विभाग), मंत्रालय, मुंबई.
५. प्रधान सचिव (आदिवासी विकास विभाग) मंत्रालय, मुंबई.
६. प्रधान सचिव (विधी व न्याय विभाग) मंत्रालय, मुंबई.
७. प्रधान सचिव (उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग), मंत्रालय, मुंबई.
८. प्रधान सचिव (सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग), मंत्रालय, मुंबई.
९. प्रधान सचिव (बहुजन कल्याण विभाग) मंत्रालय, मुंबई यांचे स्वीयसहायक,मंत्रालय, मुंबई.
- १०.संचालक, बहुजन कल्याण संचालनालय, पुणे.
- ११.व्यवस्थापकीय संचालक, सारथी, पुणे.
- १२.सह सचिव/उप सचिव (बहुजन कल्याण विभाग) मंत्रालय, मुंबई.
- १३.निवडनस्ती.